

Heinrich Valentin Becker

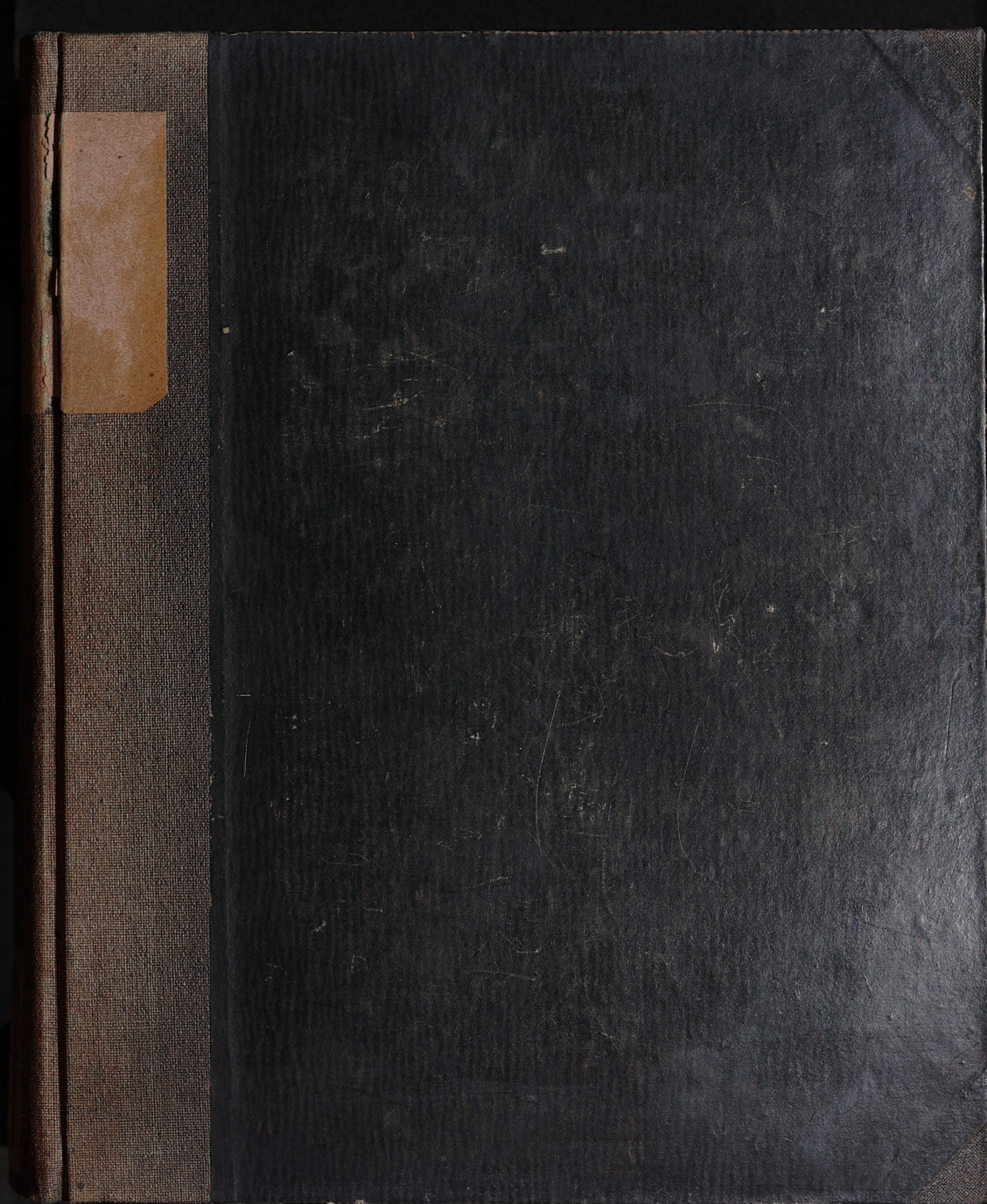
Interpretatio Verborvm Pavli 1 Cor. XII. 13. Programma Qvo Ferias Pentecostales Pie Celebrandas Pro More Indicit

Rostochii: Litteris Adlerianis, [1776?]

<https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1838216030>

Druck Freier Zugang

zfb ME
05. AUG. 1999

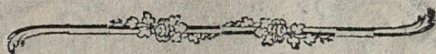
● entsäuert

*Math. h.
2970*

THE DISCOVERY
PASSIONIS DOMINICAE
SOCIETATIS

IOANNIS HENRICI
SOCIETATIS

INTERPRETATIO
VERBORVM PAVLI
I COR. XII. 13.

PROGRAMMA

QVO

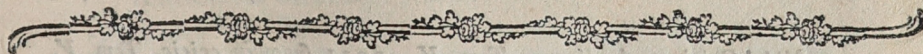
FERIAS PENTECOSTALES

PIE CELEBRANDAS

PRO MORE INDICIT

HENRICVS VALENTINVS
BECKER

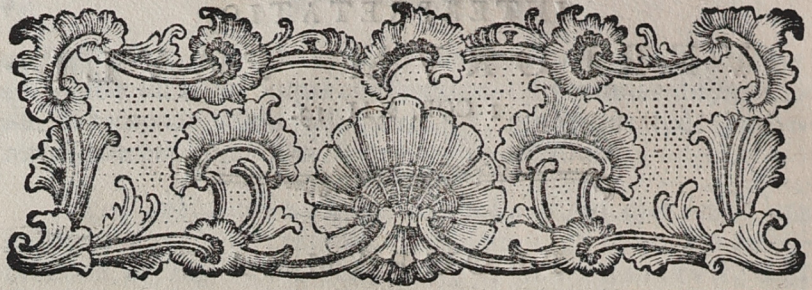
PHIL. D. ET PROF. AD AED. IAC. PASTOR
ACADEMIAE HODIE RECTOR

ROSTOCHII,
LITTERIS ADLERIANIS.

1776

Rf

D. G.

In obscuriorum atque intellectu difficiliorum scripturae sacrae dictorum numero omnes sacri codicis interpretes habent effatum Paulinum I Cor. XII, 13. καὶ γὰρ ἐν ἐνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἐν σῶμα ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰσραῖλοι, εἴτε Ἕλληνες, εἴτε δούλοι, εἴτε ἐλεύθεροί· καὶ πάντες εἰς ἐν, πνεῦμα ἐποτίσθημεν. Vt haec verba exponant, alii antiquioris tam, quam recentioris aetatis interpretes dubitant, an genuina sit vulgaris, quae in codicibus nostris impressis deprehenditur legendi ratio: alii seruata semel recepta lectione, vt rectius decessoribus suis verba interpretentur, nauarunt operam. Horum explicationes qui nosse desiderat, euoluar libros, in quibus diuersas interpretum sententias collectas deprehendit. a) Ex illis autem commemorandi sunt, quibus non arrident verba καὶ πάντες εἰς ἐν πνεῦμα ἐποτίσθημεν, et proinde vel cum CLARCKIO in locum vocis πνεῦμα vocem πόμα substituunt; vel cum CLEMENTE Alexandrino ἐν πόματι ἐπίομεν

a) Vide Criticos Anglicanos Tom. V. POLI *synopsin critic.* Tom. V. HEYMANNI *Erklär. des N. T. X Th.* Das Englische Bibelwerck, XV Th. etc.

ἐπιόμεν legunt; vel lectionem codicis *Alexandrini* ἐν τῷμα ἐτμέν eligunt; vel cum doct. *SEMLERO* haec verba omnino omittenda esse malunt b)

Variae licet, et dissentientes inter se sint huius effati *Paulini* interpretationes: in eo tamen interpretes, tantum non omnes, consentiunt, ut utriusque noui foederis sacramenti, baptismi et sacrae coenae apostolum fecisse mentionem, atque duplex hoc sacramentum remedium esse coniungendi Christianos, luculenter hisce verbis indicasse, affirment. Cui sententiae ut ego quidem calculum adiciam, a me impetrari haud potui: namque persuasissimum mihi est, neque de baptismo aquae, neque de sacra σύναξι apostolo esse sermonem; sed eum non nisi de donis Spiritus s. miratione dignis loqui. Haud arbitror, CIVES HONOR. vobis gratum, aut mihi conueniens esse, ut magni nominis virorum, a quibus dissentio, *CALOVII*, *GROTII*, *HAMMONDI*, aliorum, ipsiusque *MOSHEMII* interpretationes recenseam et vberius disputem. Hoc autem faciam, ut meam interpretationem vobis ante oculos ponam, eiusque rationes adferam: utrum satis ostendant, errorem esse exegeticum, quando *Pauli* verba de noui foederis sacramentis interpretari volunt viri docti et qui cum iis sentiunt, haud meum est diiudicare.

Genuina verborum legendi ratio ante omnia extra dubitationem ponenda erit. Non satis caussae est, quamobrem loco *εἰς ἐν πνεῦμα* verba *εἰς ἐν πόμα* legamus. Equidem *BOWYERVS* c) in *coniecturis* hanc *CLARCKII* d) lectionem vulgari praefert, auctoritatem *CLEMENTIS Alexandrini* et nonnullorum codicum.

b) Taceo reliquas variantes lectiones a *MILLIO* in *N. T. BENGLIO* in *apparatu crit.* et *WETSTENIO* in *N. T.* notatas, quae vel ἐνι omittunt; vel ἐσμὲν vocibus *εἰς ἐν* addunt; vel loco *ἐποτίθημεν* legunt *εφωτίθημεν*; vel ἐν πόμα ἐποτίθημεν εἰς ἐν πνεῦμα: quas omnes, si quis eas secundum regulas criticas ponderauerit, haud sufficientibus documentis probari inueniet.

c) pag. 424 edit. *Schulzianae*.

d) *Sermon on 1 Cor. XII, 13*, quam inuenis in *Tomo IV Concionum*.

cum msc. sequutus. CLEMENTEM testem magnae auctoritatis esse nemo inficias ibit, qui meminit eum saeculo III floruisse, nec ignorat regulam criticam: *antiqui patres Graeci et Latini excellentem habent auctoritatem.* e) Verum enim vero, quando CLEMENTEM sequimur: non solum in locum vocis πνεῦμα vocabulum πῶμα substituendum; sed ἐνὶ πῶματι ἐπιόμεν legendum erit. Quae quidem legendi ratio, quum in nullo codicum msc. deprehendatur, exiguae fidei est, et CLEMENS verba, ut solent patres, memoriter pronuntiasse videtur. f) Praeterea, ita CLEMENS in *Paedagogo* g) verba Pauli recitat, qui liber non ad commentarios et interpretationes sacri codicis, sed ad morales et asceticos pertinet. h) Verum in huius generis scriptis patres effata diuina memoriter recitasse, memoriamque eos saepe fefellisse, nemo ignorare debet. i) Quare CLEMENS Alexandrinus hoc loco haud magnam habet auctoritatem.

Codices manuscriptos lectioni πῶμα fauentes BOWYERVS haud nominat. BENDELIVS *Augustanum sextum* allegat, cuius quidem auctoritas a criticis non in dubium vocatur; sola tamen non sufficientem praebere causam, quamobrem tot codicum optima notae legendi rationem defereremus. Verum enim vero, critici in multis codicibus πῶμα inuenerunt. MILLIVS nominat codicem *Sinaiticum* WETSTENIO *Ebnerianum* vocatum, *Baroccianum*, *collegii noui Oxoniensis*, *collegii Christi Cantabrigiensis*, *Petavianum 2*, *Basileensem 2* quem WETSTENIVS *Amerbachianum* appellat, et *Laudanum 2*: quorum omnium WETSTENIVS etiam mentionem fecit. MILLIVS etiam duos codices collegii Magdalenae Oxoniensis, *Magdalenenses 1 et 2* vocatos

e) BENDEL *Introd. in crisn.* N. T. §. XXXII. p. 49. edit. Burkian.

f) *Citationes patrum textus N. Testamenti raro facere debent variantem lectionem, quoniam ex memoria factae, saepe non ipsa verba, sed aequipollentia adducunt.* BENDELII *apparatus, crit.* P. IV. p. 692. edit. Burkian.

g) *Lib. I. Cap. VI.* p. 96. operum edit. Colon. 1688.

h) WALCHII *biblioth. patr.* cap. XIII. p. 484.

i) Vid. MICHAELIS *Einleit. in die göttl. Schr. des N. Bundes*, I Th. p. 596. 603.

vocatos habet. Hisce addit *KVSTERVS Seidelianum*; et *WETSTENIVS Coislinianos* quatuor, nimirum 199, 26, 27 et 200.

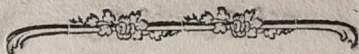
Quodsi ex solo codicum conuenientium numero germanam critico diiudicare liceret legendi rationem: admodum vero oret simile, lectionem *πόμε* vulgari esse anteferendam. Ast vero, in nullo veterum codicum *πόμε* inuenies. Omnes enim, quos nominaui, iunioribus adnumerandi sunt, et quando exceperis *Magdalenensem* 1, qui *MILLII* tempore *DCC* annorum habebatur; et *Coislinianum* 26, qui est *XI* saeculi, non euident adest probatio, eos ultra quingentos aut sexcentos esse annos. Taceo hos codices non omnes a criticis inter probatioris referri, quod quidem de *Basileensi* 2, *Coislinianis* 199 et 27, *Collegii nou. Oxoniens.* aliisque facile probatu foret. Nulla quoque veterum versionum lectioni *πόμε* fauet, praeter *Syriacam posteriorem* a *WETSTENIO* in *prolegomenis* k) descriptam. Non animo isto sum, vt laudi perantiquae huius versionis quidquam detraherem. Sed quae cel. *MICHAELIS* l) de minori cura et *ἀκριβεία* *WETSTENII* in excerptis variantibus huius versionis lectionibus notauit, cautum timidumque faciunt interpretem, vt temere *WETSTENIO* credat, qui eo facilius hallucinari potuit, quum ei per quindecim tantum dies datum fuit, codicem inspicere. Accedit, in nullo patrum, exceptis *MARCARI* homiliis, verba *ἐν πόμε ἐποτ.* inueniri. Sed hae homiliae maioris sunt ascetici ac critici vsus. Immo, quum cel. *SEMLERVS* ostendit, m) eos non libros esse genuinos, sed sermones et libellos variorum auctorum a variis asceticae rei amatoribus collectos: in disputationibus criticis nullius sunt existimationis. Quapropter ita ego cum *MILLIO* sentio: *Mihi varietatem hanc consideranti minime dubium, quin recepta lectio sit omnino germana: natum autem πόμε ex περὶ ἐργίας studiosi cuiuspiam, in animo habentis fortasse quod epistolae huius cap. X. 4. dicitur; adnotatum vero in margine admiserunt in contextum librarii.*

Aequè

k) p. 298. edit. Semler.

l) Einleitung p. 190.

m) in notis ad *Wetstenii* proleg. p. 186.

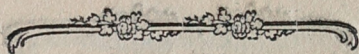
Aeque minus rationes suadent, vt in locum vocabuli *πνευμα* vocem *σωμα* substituamus. Ita teste BENGELIO codex *Vffenbachianus* 2, quem quidem solum haud opus esset adtendere, quippe a WETSTENIO codex admodum interpolatus vocatur; nisi quoque in codice egregio *Alexandrino* ἐν σῶμα ἔσμεν inueniremus. Verum enim vero, quanta quanta sit excellentia atque auctoritas huius perantiqui codicis, qui, si CYRILLO LVCARI patriarchae Constantinopolitano, a quo regi Angliae CAROLO I dono datus est, et multis viris doctis idem cum illo sentientibus credis, saeculo IV a THECLA scriptus est; saltem, quod maiorem veri habet similitudinem, perantiqui cuiusdam codicis est ἀπόγραφον: ille tamen non caret vitiis, praesertim in N. T. quo minus emendatus est ac in veteri. n) Praeterea quum auctoritas huius codicis a consensu cum *Latino* interprete, cum aliis antiquis versionibus, et cum patribus antiquissimis plurimum dependeat; in hac autem legendi ratione codex *Alexandrinus* ab omnibus dissentiat: merito hac vice auctoritatem huius codicis egregii repudiamus. „Tot in noui instrumenti locis mendosus, mutilatus, implicatus, interpolatus deprehenditur, vt aduersus lectionem receptam exilis admodum, aut nullius potius omnino ponderis esse videatur.“ Sunt verba GATAKERI. o)

Tandem, haec cel. SEMLERI est sententia p): *si annuerent vetusta testimonia, et vel aliqui auctores omitterent, ob varietatem verborum putarem esse sententiam serius additam.* Mihi quidem videtur varietas verborum non tanti esse monenti, vt propterea haec verba (ἐν πνεύμα ἔπος.) omitterentur. Nec vlla valida suppeditari potest ratio ea omittere, quum contextui omnino conueniunt, quando verba rite interpreteris. Sed, satis mihi est neque vetusta testimonia annuere, neque verba ab auctoribus omitti; quare lectio recepta a quouis pro genuina

n) Vid. WETSTENII proleg. p. 8. N. T. et p. 28. edit. Semler. Conferri autem debent quae cel. MICHAELIS in der Einleitung et SEMLERVS in annotationibus monuerunt.

o) BENGELII introd. in crisin N. T. §. XXXII. p. 33. WETSTEN prol. p. 54. ed. Seml.

p) Paraphr. in prim. Pauli ad Cor. ep. p. 322.

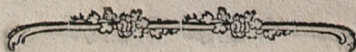
nuina habenda erit, nec me iudice, a cel. SEMLERO in paraphrasi verba negligi debuissent.

Vulgarem verborum Paulinorum legendi rationem licet haecenus defenderim, eam tamen in omnibus defendere nolo. Particula enim *ἐῖς*, quae vltimae propositioni errore graphico addita est, omittenda, et sic legendum erit: πάντες ἐν πνεύμα ἐποτίσθημεν; non autem ut vulgo: πάντες ἐῖς ἐν πνεύμα ἐποτίσθημεν.

Cui rei indicio sunt I.) antiquissimi codices manuscripti. WETSTENIVS nominat *Alexandrinum* supra iam a nobis laudatum, et *Regium*, quem BEZA *Claromontanum* vocat, codicem graeco latinum, qui MCC. annorum habetur. Narrat WETSTENIVS q), tunc temporis, quo ei codicem Parisiis inspicere datum fuit, triginta sex folia a fure ablata defuisse. Sed tulit ita fortuna, vt dictum, de quo nobis sermo, haud deesset, quippe fur caput XIII. Ep. ad Cor. intactum reliquerat, tametsi antecedentia et consequentia fuere ablata. Equidem, vt constat, hic codex a correctore multis in locis est mutatus. Verum WETSTENIVS monet, praepositionem *ἐῖς* non a correctore deletam; sed a prima manu omissam esse. Idem auctor laudat cod. *Augiensis* graeco latinum saeculi IX; et *Börnerianum* cum versione latina interlineari. Adhuc sub iudice lis est, vtrum *Augiensis* codex huius; an vero hic illius sit ἀπόγραφον, tanta est inter vtrosque convenientia, tantusque consensus. Quidquid sit, eum perantiquum esse figurae litterarum atque defectus spirituum et accentuum testantur.

II) Codices graeci recentioris aetatis testes nobis sunt, particulam *ἐῖς* esse omittendam. Ita inuenit WETSTENIVS non solum in *Coisliano* 27; sed et in *Coisl.* 26. qui est saeculi XI. atque in *Coisl.* 200. saeculi XIII. quem quidem MILLIVS cum illo magnopere laudat. Idem MILLIVS cod. *Barberinum* seu *Romanam* variantium ex XXII. codd. msc. iussu pontificis VRBANI factam collectionem nominat: quem licet WETSTENIVS vehementer accuset et suspectum habeat, tamen defendit cel. MICHAELIS et laude a MILLIO tributa haud indignum

q) Proleg. ed. Seml. p. 540.

indignum esse ostendit. Et BENGELIVS praepositionem *eis* in *Augustano* 6. in cuius laudem iam sumus loquuti, omissam esse inuenit.

III.) Nec defunt testimonia vetustissimarum versionum, quae in re critica tantae auctoritatis sunt. *Syriaca*, quae omnium habetur antiquissima, et nonnullis iam saeculo I. confecta videtur r), saltem, quod nemo rei gnarus negabit, ante exitum saeculi IV. est finita, cum codicibus laudatis consentit. Qui consensus, quantum ponderis, ob eximiam huius versionis auctoritatem, rationibus ex quibus laudatorum codicum legendi ratio defenditur addat, haud opus est pluribus verbis enumerare. Eandem lectionem habet vetus *vulgata* seu *latina* ante HIERONYMVM, quae addita est textui graeco *Claromontani* et *Börneriani* codicum, et quam medio saeculo II. confectam esse MILLIVS cum multis viris doctis sibi persuadet, certis autem argumentis ostendere non potuit. Qui ea, quae MOSHEMIVS de veteri versione latina acutissime monuit s) secum considerauerit, non amplius, ut opinor, in ea erit sententia, vniuersam, quae lingua latina utebatur, ecclesiam ante HIERONYMVM, communem habuisse diuinorum librorum versionem; multo minus extra omnem disceptationem positum crederet, veterem *Italam*, quam AVGVSTINVS laudat, adhuc exstare; minime sibi persuadebit, quandam ex vetustis latinis versionibus, quae ad nos venerunt, apostolorum temporibus factam, saltem opus secundi saeculi esse. Attamen latinam codicis *Claromontani* versionem perantiquam esse, omnino negari nequit. BENGELIVS etiam in duobus codicibus latinis, *Charitino* seu *Würtembergico*, et *Trevirensi* ex bibliotheca *Vffenbachiana*, quos ambos de antiquitate laudat, verba inuenit: *omnes uno spiritu potati sumus*.

IV.) Patrum et commentatorum N. T. duos MILLIVS, BENGELIVS plures enumerat particulam *eis* omittentes, ego quidem

r) De magna huius versionis aetate velim ut legas R. SIMON *histoire critique des Versions*. FABRICII *bibl. Graec. Lib. V.* HEYMANNI *Einleit. in die göttl. Schr. des N. B.* ut ASSEMANI *bibl. or. et alios taceam*.

s) *Comment. de rebus Christian. ante Const. M. p. 224. sqq.*

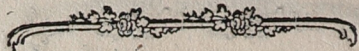
quidem potiores nominabo. Primus omnium nominandus mihi est doctissimus saeculi IV. orator IO CHRYSOSTOMVS, qui in *Homiliis in ep. ad Corinthi. ἐν πνεύμα ἐποτίδμεν* tanquam Pauli verba allegat. Ita etiam inuenis in PSEVDIGNATII *epistola ad Philipenses* τ) saeculo IV. conscripta; et in HILARII *Diaconi commentario in epist. Pauli* eodem saeculo sub nomine AMBROSII edito, a R. SIMONE magnopere laudato. Hisce adde ex saeculo V. PELAGII *commentarium in epist. Pauli*. Minus adtendi merentur AVGVSTINVS lumen illud ecclesiae latinae saeculo IV, quem quidem alii suae aetatis eruditione longe superant; et eius *commentarii in N. T.* Tandem non tacebo SEDVLII *catenam*, quam saeculo IX. ex Augustino, Hieronymo, Pelagio, aliis collegit; nec OECUMENII *catenam s. scholia ad epistolas Pauli* saeculo IX. vel X. qua maximam partem ex graecis patribus compilatam: etsi fateri debeo, horum testimonium haud adeo magnam habere auctoritatem v).

Iam vobis apparet, CIVES HON. quare a vulgari legendi ratione recedam. Codicum antiquissimorum et praestantissimorum, tam, quam multorum recentiorum satis probatorum; versionum porro vetustissimarum; commentatorum tandem laude eruditionis dignissimorum, aliorumque critico non omnino negligendorum sequutus auctoritatem, praepositionem εἰς textui insertam, et verba Paulina ita legenda esse existimo; καὶ πάντες ἐν πνεύμα ἐποτίδμεν. Quod eo magis mihi persuasum habeo, quo facilius erat vt particula εἰς infereretur. Nam omnes fere interpretes apostolorum πνεύμα σώματι opposuisse opinantur. Proinde qui legit εἰς ἐν σώμα ἐβαπτ. et ἐν πνεύμα ἐποτ. particulam εἰς, sua pro opinione deficientem margini codicis sui adscripsit, quam librarius, dicam ignorantia an nimia sapientia ductus, textui immiscuit.

Pari

τ) In ITTIGII *bibliotheca patrum apostol.* p. 334.

v) Legi merentur quae R. SIMON *hist. crit. des comment. du N. T. Cap. X sqq.* de omnibus hisce commentatoribus iudicauit.

Pari modo multa textui codicum addita esse nemo ignorat, qui in scriptis criticorum non est peregrinus.

Praemissa critica genuinae legendi rationis verborum disquisitione, iam verum eorum sensum inuestigemus. Ambae propositiones accuratius considerandae sunt: 1) ἡμεῖς πάντες ἐν ἐνὶ πνεύματι εἰς ἐν σῶμα ἐβαπτίσθημεν 2) πάντες ἐν πνεύματι ἐποτίσθημεν. Priorem omnes interpretes de baptismo aquae exponunt, quo Christiani vt vnum corpus, vnam ecclesiam constituent, et tanquam membra eiusdem corporis arctissime coniungantur, lori sunt. Id factum esse dicunt *per eundem Spiritum*, cuius omnes participes facti, eiusque regenerationem; seu, vt GROTIUS verba explicat, *in spem eorundem spiritualium donorum*. In posteriori propositione plurimi interpretes sacram *σύναξιν* inueniunt, quae symbolum et vinculum concordiae Christianis esse debet, vt illorum animi amore coniungantur. Ita Christiani baptismo euadunt ἐν σῶμα, et sacra coena operatur in illis ἐν πνεύμα: proinde haec bina gratiae remedia arctissimam Christianorum coniunctionem efficiunt. Sic plurimi interpretum sentiunt, quamuis alii dubitarunt, verba ad sacram coenam esse referenda.

Rationes, ob quas haec interpretatio vulgaris nobis non arridet, multis verbis enumerare nolumus: sufficit nobis, vt verba apostoli alio modo interpretanda esse ostendamus.

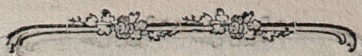
Priorem propositionem, ἡμεῖς πάντες ἐν ἐνὶ πνεύματι εἰς ἐν σῶμα ἐβαπτίσθημεν, non de baptismo aquae, sed de liberali donorum Spiritus s. mirabilium donatione explicandam esse opinor. Ita semper in sacro codice reperimus, elocutione ἐν πνεύματι βαπτίζῃναι, condonationem donorum mirandorum designari. Constat inter omnes, Ioannem baptistam haec dona baptizatis conferre non potuisse, praenuntiabat autem ille, Christo veniente ea esse expectanda: et apostolis Christi auctoritate baptismum administrantibus, baptizatos donis mirandis ornatos fuisse, quis est qui ignoret? Quare Ioannes de se ipso solummodo affirmat, *se ὕδατι et ἐν ὕδατι βαπτίζειν*:
de

de seruatoris autem aduentu, homines ἐν πνεύματι ἁγίῳ βαπτίζονται. Matth. III. 11. Ἐγὼ μὲν βαπτίζω ὑμᾶς ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν· ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, - - αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρὶ. Marc. I. 8. Ἐγὼ μὲν ἐβάπτισα ὑμᾶς ἐν ὕδατι· αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ. Conf. Luc. III. 16. Io. I. 33. Ipse seruator adfirmat: Ὅτι Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι· ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ ἔτι μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας. Act. I. 5. coll. Act. XI. 16. Vfus itaque loquendi sacer permittit, in eam partem verba Paulina accipere: *nobis omnibus eiusdem Spiritus dona mirabilia data sunt*. Vocatur autem donatio harum virtutum βάπτισμος, quoniam haec dona baptismum apostolicum comitabantur, et illis impertiebantur, quibus post sacram lotionem manus imponebant apostoli: licet ipsi apostoli immediate sine baptismo aquae; Act. II. 4. et primi ex profelytis Christo nomen dantes ante sacram lotionem (Act. X. 44.) donorum Spiritus mirandorum participes facti sunt.

In altera propositione, πάντες ἐν πνεύμα ἐποτίσθημεν, aequè minus poculum Domini, ac in illa lauacrum regenerationis inuenio. Pro vulgari interpretatione verba ἐν πόμα subintelligi debent, et propositio sic exponenda erit: πάντες (ἐν πόμα) εἰς ἐν πνεύμα ἐποτίσθημεν. Verum enimuero, quum satis probauimus, praepositionem εἰς, textui per errorem graphicum in scriptam, omittendam esse: ellipsis quoque ἐν πόμα admitti nequit. Quapropter ERASMVS, quamuis magnopere ab HEVMANNO reprehendatur, verba recte vertit: *omnes unum spiritum hausimus*. Quocum consentiunt peruetustae versiones. „Sic (verba sunt „MILLII) x) interpres *vulgatus* initio, vt apparet ex *Claromontano* aliisque codd. latinis, et sic *Ambrosiaster* y) alique latini: „*unum spiritum potauimus*; nec aliter *Clemens Alex.* qui explicat „per

x) *Prolegom. in N. T.* §. 1004.

y) HILARIUS *Diaconus* qui sub nomine *Ambrosii* in commentariis epistolae Pauli ex latinae versionis textu, qualis medio saeculo IV feceratur, exhibuit.

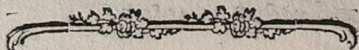
»per ἐπίομεν, et versio *Syriaca*. Scilicet ποτίζομαι hoc loco non est significationis passivae, quod putant ii, qui praefixerunt praepositionem ἐν; sed activae, ut apud alios probatos auctores.“

Iam facili negotio sensus verborum ἐν πνεῦμα ἐποτίθμεν *unum Spiritum potauimus* (hausimus, bibimus) inuestigari potest. Spiritus sanctus in sacro codice aquae e perenni fonte prorumpenti assimilatur, et praesertim dona Spiritus miraculis plena πόταμος ὕδατος ζῶντος vocantur Io. VII. 38. 39. Ad hanc imaginem sacri scriptores feruntur cogitationibus, quando de concessione donorum Spiritus dicunt, *Spiritum S. ἐκχεῖν* effundi. Ita loquuntur de concessione donorum ordinariis: Θεὸς ἔσωσεν ἡμᾶς διὰ λατρῆς παλιγγενετίας καὶ ἀνακαινώσεως πνεύματος ἁγίου, οὗ ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλατῖως, Tit. III. 5. 6. Inprimis autem de donis extraordinariis. Αἰ. II. 17. Καὶ ἔσαι ἐν ταῖς ἐχάταις ἡμέραις (λέγει ὁ Θεός) ἐκχεῖ ἀπὸ τῶ πνεύματός μου ἐπὶ πάντας σάρκα. Verum, haec aquae imago retinetur, quando *Spiritum potare* Christiani dicuntur. Ἐάν τις διψᾷ ἐρχέσθω πρὸς με, καὶ πινέτω: ita feruator Io. VII. 37, cui de donis Spiritus S. mirabilibus sermonem esse, studiose Ioannes notauit. v. 39. Quid ergo impedit, quo minus verba nostra Paulina πάντες ἐν πνεύμα ἐποτίθμεν, omnes *unum eundemque Spiritum potauimus*, de concessione donorum extraordinariis exponamus? Ego quidem apostoli orationem ita interpretor: *Etenim omnes, ad constituendum unum corpus, vno Spiritu baptizati sumus* (eiusdem Spiritus dona mirabilia in nos omnes sunt collata) *sive Iudaei sumus. sive Graeci, sive serui, sive liberi, nos cuncti unum Spiritum potauimus.* (Eiusdem Spiritus dona omnes consequuti sumus.)

Mihi vero hanc interpretationem ulterius probare incumbit, et ante omnia ostendendum est, eam non solum scopo apostoli et contextui conuenire, verum vtrique magis consentaneam esse vulgari eorum explicatione, qui de noui foederis sacramentis verba exponi volunt.

Scopus apostoli cap. XII. XIII. XIV. ex ipso intuitu verborum patet. Quum Conrinthiis varia atque diuersa Spiritus

ritus sancti dona extraordinaria concessa essent: lites atque contentiones de iis inter Christianos oriebantur. Nonnulli inuidebant reliquis, quos meliorum donorum participes factos esse credebant: alii dona sibi collata longe excellentiora coeteris esse, sibi arroganter persuadebant. Quum itaque Corinthii variarum rerum Paulo darent cognitionem, et ea propter Stephanam, Fortunatum atque Achaicum Ephesum mitterent, (c. XVI. 17.) ut non solum per hos internuncios cum apostolo colloquerentur, sed et litteras ei mitterent: (c. VII. 1.) quaestionem Paulo proposuere; quaenam donorum extraordinariorum reliquis gloria antecelleret? Ad hanc quaestionem, (c. XIII. 1.) praemisso criterio, quo falsi prophetae a veris discerni possunt, (v. 23.) respondet iis apostolus: omnia diuersa dona quadam ratione aequae esse excellentiae, et si quae reliquis anteponi deberent, ea maximi habenda esse, quae maximam ecclesiae vtilitatem adferrent. Nimirum ostendit apostolus, diuersa dona inter se esse aequalia, quatenus omnia ab eodem Domino et Spiritu originem peterent, (v. 4. 5. 6.) omniaque eum in finem illis data essent, ut vtilitati ecclesiae seruirent. (v. 7.) Iam enumerat varia dona muneraque in coetu Christianorum, (v. 8. 9. 10.) atque repetit, omnia ab vno eodemque Spiritu originem ducere. (v. 11.) Rem illustrat simili a corpore humano petito, et in hoc exemplo tria consideranda veniunt. 1) Varia sunt, inquit apostolus, eiusdem corporis humani membra, omniaque vnum corpus constituunt; et quamuis inter se differant, in eo tamen nullum est discrimen, quod vnius eiusdemque corporis membra sint. (v. 12.) Ita omnes Christiani dona eiusdem Spiritus consequuti, vnum corpus, ecclesiam Christi, constituunt: et quantopere ratione patriae, gentis, aut status ciuilis distent, in eo non differunt, quod dona vnius Spiritus in omnes collata, omnesque membra eiusdem corporis spiritualis facti sint. (v. 13.) 2) Membrorum corporis humani varietas perutilis est, nec vllum eorum ea propter, quia alii negotio, ac reliqua, est destinatum, dubitare debet, quin corporis sit membrum. (v. 14 – 20.) Applicationem tacet apostolus, quam quiuis haud difficulter faciet. Nimirum, nullus

nullus Christianorum eam ob causam dubitare potest, quin membrum ecclesiae sit, quoniam dona aliis concessa ipsi deficiunt. Quiuis donis perutilibus gaudet, hinc ad membra ecclesiae, cui haec donorum differentia magno est vsui, pertinet. 3) Diuersa, pergit Apostolus, corporis humani membra sunt necessaria: nullum est contemnendum: nullo reliqua carere possunt: et multis membris eiusdem generis corpus humanum constare nequit: immo, quae minimi putantur, sunt vtilissima et maxime necessaria. (v. 21—26.) Ita diuersa Christianorum dona ecclesiae sunt necessaria, et in hac diuersitate ratio deprehenditur, vt tanquam membra vnum corpus Christi constituant. (v. 27.) Paulus loquitur tandem de diuersitate munerum in ecclesia, atque vtilissima dona reliquis anteferenda esse adfirmat. (v. 28 — 31.)

Non opinor quenquam fore, qui hanc verborum Pauli-
 norum interpretationem *scopo* apostoli haud satis conuenien-
 tem iudicauerit. Vanam esse de praestantia donorum extraor-
 dinariorum contentionem atque disputationem, eaque omnia,
 quatenus ab vno Spiritu proficiscuntur, aequae esse excellentia,
 disertis verbis apostolus indicat, si ea non de noui foederis sa-
 cramentis, sed de collatione donorum Spiritus intelligas. Ne-
 que minus interpretatio nostra *contextui* est consentanea. Pau-
 lus exemplum a corpore humano sumit. Vnius corporis multa
 sunt membra, a se inuicem differentia quidem, et diuersis ne-
 gotiis destinata, quae tamen omnia eiusdem corporis membra
 sunt, et ob diuersitatem perutilem tam, quam necessariam, cor-
 pus humanum constituunt. Hoc simile ad coetum Christiano-
 rum, variis donis gaudentium, et de eorum praestantia dispu-
 tantium accommodatur. Et nescio, vtrum aptior accommo-
 datio inueniri possit, nisi haec: Ita Christiani, variis non solum
 atque differentibus donis donati, verum etiam gente, natiui-
 tate, patria, statu ciuili a se inuicem distantes, dona vnius eius-
 demque Spiritus acceperunt, et vnum constituunt corpus,
 ecclesiam Christi, cuius membra sunt: immo differentia dono-
 rum ecclesiae est perutilis ac necessaria, quia non consisteret
 ecclesia, nisi Christiani diuersa dona consequuti essent. Vul-
 garis

garis interpretum explicatio, mihi nec scopo, nec contextui ac-
que conuenire videtur. Quod praecipuum est in modo argu-
mentandi apostoli, nimirum, „differentiam donorum ecclesiae
„necessariam esse, et in ipsa hac diuersitate firam esse rationem,
„quamobrem consistat ecclesia, et vnum corpus spirituale con-
„stituat;“ hoc inquam, quod maxime adtendi meretur, non
ante oculos habent, qui Pauli verba ita exponi volunt; „Chri-
„stiani baptismo aquae vnum corpus facti sunt, et sacra coena
„vsi sunt, vt amore coniungantur atque concordiam seruent,
„quare nulla de praestantia donorum iis esse debet disputatio.“
Sed taceo, quae in vulgari interpretatione mihi haud arident,
quum mihi non in animo est eam vberius refutare, sed aliam
corroborare rationibus.

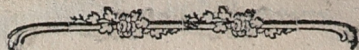
Eam, quam dedi, interpretationem regulis grammatices
et usui loquendi esse consentaneam, iam in antecedentibus ostendi.
Verbum βαπτίζειν cum praepositione ἐν construitur, hinc βα-
πτίζῃναι ἐν πνεύματι non per Spiritum; sed Spiritu baptizari in-
dicat. Verbo autem ποτίζωμαι probatissimi auctores significa-
tum actiuum tribuunt, et vtuntur illo *potare, bibere* indicantes. z)

Sic etiam *parallelismo* sacri codicis ram verbali, quam reali
conforme est, forma loquendi ἐν πνεύματι βαπτίζειν collatio-
nem donorum Spiritus s. mirabilium indicari: neque minus
consequutio horum donorum *bibere πνεύματι* Spiritum ab ipso ser-
uatore appellatur: eundem ergo significatum ποτίζεσθαι πνεύματι
habebit. Nihil itaque obstat, quominus verba Paulina saepius
laudata de donis Spiritus s. extraordinariis interpretemur.

Haec sunt, CIVES HONOR, quae vobiscum de sensu hu-
ius effati Paulini communicare volui. Vnicum addam. Duo
interpretes, quantum ego quidem scio, apostoli verba simili
ratione exponunt. Alterum HERM. VENEMA HEVMANNVS
nominat a), eiusque interpretationem, quo iure alii videant,
tanquam omnino falsam reiecit. Obseruat autem ille, non de
baptismo aquae, sed *Spiritus* loqui apostolum, et omnes in vnum
corpus

z) Euoluas SCAPVLAE aliorumque lexica,

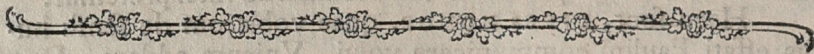
a) Erklär, des N. T. ad b, l.

corpus vno Spiritu, (non per unum Spiritum) esse tinctos, adfirmare. Aequè minus laudatus VENEMA sacram coenam in verbis apostoli inuenit posterioribus, quibus hunc sensum tribuit: nos vnum eundemque spiritum vitalem hausimus, eodem spiritu omnes irrigamur. Alter GILLIVS b) eatenus consentit, quatenus nec de baptismo aquae, nec de sacra coena apostolo sermonem esse adfirmat: ad vtrumque tamen alludi opinatur, et verba apostoli de donis gratiae Spiritus s. explicat.

Dicta pro scopo sufficient. Vos autem, CIVES HONORATISSIMI, hodie memores sitis praeclari illius beneficii, cuius fructus ad nos redundant vberissimi, quum donis Spiritus sancti mirandis donauit DEVS apostolos primosque Christianos, et ita veritatem euangelii confirmauit. Hoc euangelium, cui DEVS signis, et prodigiis, et variis virtutibus, et Spiritus sancti diuisionibus testimonium dedit (Hebr. II. 4.) vobis nuntiatur, vt efficacis gratiae donorumque Spiritus ad fidem et sanctificationem vestram procurandam, confirmandam, augendam participes euadatis. Ne flocci habeatis insignem hanc DEI beneuolentiam, nec vsum remediorum gratiae negligatis, multo minus vitae impietate Spiritum s. contristemini. Ductui sancti Spiritus sitis obedientes, vt viri euadatis, qui per totam vitam DEO in sanctitate cordis morumque integritate feruiunt, et fidei finem, aeternam in vita futura felicitatem consequamini.

b) *Das Engl. Bibelw. Tom. XV. p. 304.*

P. P.

SVB SIGILLO ACADEMICO

FERIA I. PENTECOSTES

MDCCCLXXVI.

explicatio, mihi nec scopo, nec contextui ac-
ceditur. Quod praecipuum est in modo argu-
itur, nimirum, „differentiam donorum ecclesiae
, et in ipsa hac diuersitate sitam esse rationem,
sistat ecclesia, et vnum corpus spirituale con-
quam, quod maxime adtendi meretur, non
nt, qui Pauli verba ita exponi volunt; „Chri-
aquae vnum corpus facti sunt, et sacra coena
re coniungantur atque concordiam seruent,
raestantia donorum iis esse debet disputatio.“
n vulgari interpretatione mihi haud arident,
n animo est eam vberius refutare, sed aliam
onibus.

dedi, interpretationem regulis grammatices
e consentaneam, iam in antecedentibus ostendi.
v cum praepositione *ἐν* construitur, hinc *βα-*
πτισμῶν non per *Spiritum*; sed *Spiritu baptizari* in-
tem *πρωτοζωων* probatissimi auctores significa-
unt, et vtuntur illo *potare, bibere* indicantes. z)
parallelismo sacri codicis tam verbali, quam reali
orma loquendi *ἐν πνεύματι βαπτίζειν* collatio-
piritus s. mirabilium indicari: neque minus
am donorum *bibere πνεύματι* ab ipso ser-
eundem ergo significatum *πρωτοζωων πνεύματι*
que obstat, quominus verba Paulina saepius
Spiritus s. extraordinariis interpreteremur.

CIVES HONOR. quae vobiscum de sensu hu-
communicare volui. Vnicum addam. Duo
atum ego quidem scio, apostoli verba simili
t. Alterum HERM. VENEMA HEVMANNVS
que interpretationem, quo iure alii videant,
falsam reiicit. Obseruat autem ille, non de
ed *Spiritus* loqui apostolum, et omnes in vnum
corpus

VLAE aliorumque lexica,
T. ad b, l.

the scale towards document

Image Engineering Scan Reference Chart TE263 Serial No.